

Over God en Jorwert

In het najaar van 2012 werd Nijkleaster in Jorwert opgericht als pioniersplek, een plek om op een vernieuwende wijze om te gaan met geloof en spiritualiteit. Deze pioniersplek wordt gedragen door de kerkelijke gemeente Westerwert in de dorpen Jellum-Bears, Weidum en Jorwert, de Stichting Nijkleaster en de afdeling Missionair Werk van de landelijke Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Vanaf het begin proberen wij een schuilplaats te creëren van 'stilte, bezinning en verbinding'. De activiteiten zijn gericht op eenvoud en herhaling. Er is altijd een korte viering, een moment van ontmoeting, een zgn. klooster-kuier en een maaltijd. De klooster-kuier is in een paar jaar een begrip geworden en wordt regelmatig op andere plekken in Fryslân en Nederland beoefend. Wij hebben sinds de oprichting veel deelname en belangstelling gehad. Daar zijn we blij mee en dankbaar voor.

Eén onderwerp komt steeds weer aan de orde, namelijk het thema over 'God en Jorwert'. Veel mensen vragen zich af of God nu weer terugkeert in Jorwert. Soms is het helemaal geen vraag maar eerder een constatering. Als Nijkleaster proberen wij op een bescheiden wijze en met humor hiermee om te gaan. Maar soms zijn we er ook helemaal klaar mee, vooral wanneer de pers dergelijke koppen boven artikelen plaatst: 'Hoe God voorzichtig terugkeert in Jorwert (Volkskrant, dec. 2014) en 'Hoe God bleef in Jorwert' (Trouw, nov. 2015) terwijl wij de verslaggever elke keer expliciet vragen om dat niet te doen. Natuurlijk, we ontkomen er niet aan. Geert Maks boek *Hoe God verdween uit Jorwert. Een Nederlands dorp in de twintigste eeuw* (1996) werd een bestseller en is een begrip geworden in Nederland. Hoe logisch lijkt het dan dat de opkomst van Nijkleaster in Jorwert 'God weer doet terugkeren'. Maar hoe logisch het ook moge klinken en hoe makkelijk de kwinkslag ook kan worden gemaakt, het klopt niet! En ik krijg er elke keer weer buikpijn van.

Waarom? Omdat het uitgaat van verouderde concepten en gedachten over kerk en maatschappij. De titel van Maks boek sloeg op de grote veranderingen op het platteland in de tweede helft van de twintigste eeuw. Alles veranderde en veel voorzieningen verdwenen: winkels, boerenbedrijven, scholen, banken. Ook het kerkelijke leven en de eeuwenoude kerkelijke structuren raakten uit het zicht. Dat veranderingsproces werd geframed door de titel 'Hoe God verdween uit Jorwert'. Achter de vraag 'komt God nu weer terug in Jorwert?' vermoed ik een restauratie-gedachte. Dat we de neergang kunnen keren, de secularisatie kunnen bezweren en opnieuw een structuur kunnen vormen om God een gezicht te geven. Met als grondgedachte dat het nog weer 'goed kan komen' en dat we het tij kunnen keren.

Een dergelijk visie is Nijkleaster vreemd, hoe vreemd dat in sommige kerkelijke en seculiere oren ook moge klinken. Wij willen op geen enkele wijze terug naar het verleden. We willen ons niet blindstaren op oude systemen en structuren (noch kerkelijk noch maatschappelijk). Wij zijn ons terdege bewust dat God niet afhankelijk is van (kerkelijke) structuren. Nee, wij proberen met nieuwe ogen te kijken naar mens en maatschappij. En we willen luisteren met nieuwe oren. Daarom bieden we in Nijkleaster een open ruimte aan mensen van allerhande snit en traditie om aan de slag te gaan met hun eigen geloof en leven. En dan blijkt dat er heel veel gaande is op het gebied van geloof en spiritualiteit. Dat is niet te vangen in termen van 'kerkelijk of niet-kerkelijk', 'gelovig of niet-gelovig', of zelfs in termen

van 'religieus of niet-religieus'. Wij merken dat mensen het waarderen dat wij een structuur aanbieden en hen alle vrijheid geven om stil te zijn, om zich te bezinnen en verbinding te zoeken met de natuur, met anderen en met God. Natuurlijk, wij bieden een (klooster)structuur aan binnen onze gegroeide traditie van Nijkeaster, maar we zeggen het de mensen niet voor. En we hebben het evenmin voor het zeggen.

Dat wij God terug zouden brengen in Jorwert zou, als we doordenken, een hoogmoedige attitude verraden. In de eerste plaats naar God toe. Alsof wij God 'in onze zak hebben'. God is immers altijd meer dan gedacht kan worden. God gaat ons 'boven de macht'. Maar het zou ook getuigen van hoogmoed richting de plaatselijke kerkelijke gemeente en de inwoners van Jorwert. Alsof wij als nieuwkomers het de mensen hier kunnen voorzeggen: 'Jullie waren het even kwijt, maar nu komen wij het terugbrengen'. Nee, de realiteit is precies andersom. Wij proberen aan te sluiten bij de lokale context. Wij proberen te luisteren. We willen aansluiten bij de openheid van de mensen en de open ruimte van de 'greide en de loft' (de landerijen en de luchten). Wij brengen God niet, wij zoeken God. Wij proberen God te vinden, of misschien beter: we proberen ons te laten vinden.

Is God verdwenen. Keert God terug? Ik kan met dergelijke vragen niet meer uit de voeten. Ze maken 'de kerk' te groot en God te klein.

ds. Hinne Wagenaar
(pionierspredikant voor Nijkeaster)